

Asia: VN/538/2019-422

Ehdotukset jätealan asetuksiksi (EU:n jätesäädöspaketti)

Jätehuollon järjestämistä koskevat yleiset vaatimukset (luku 2)

- Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne ehdotetun jäteasetuksen luvusta 2 ja sen perusteluista.

1 § Määritelmät

Käyttämättä jäänyt elintarvike tulisi määritellä 30 §:ssä säädetyn uudelleenjakeluvaihtoehdon selkiyttämiseksi.

Jätteiden erilliskeräys ja hyödyntäminen (luku 4)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne ehdotetun jäteasetuksen luvusta 4 ja sen perusteluista

30 § Käyttämättömien elintarvikkeiden luovuttaminen uudelleenjakeluun

Jätedirektiivin 9 artiklan 1 kohdan g alakohta elintarvikejätteen syntymisen ehkäisemisestä tai h alakohta elintarvikkeiden uudelleenjakelusta ihmisten ravinnoksi ei edellytä pakottavaa lainsäädäntöä asiassa. Direktiivissä sanotaan ”kannustettava elintarvikkeiden lahjoittamista ja muuta uudelleenjakelua...”, mitä lainsäädännöllä velvoittaminen ei ole. Asetukseen ehdotetun 30 §:n tarpeellisuutta tulisikin vielä arvioida, eikä säätää kansallisesti direktiiviä tiukemmin. Mikäli käyttämättömien elintarvikkeiden luovuttamista uudelleenjakeluun koskeva pykälä asetukseen tulee, siitä tulisi tehdä käytännössä mahdollisimman toimiva.

Yrityksillä tulee olla mahdollisuus tehdä yhteistyötä käyttämättä jääneiden elintarvikkeiden luovuttamisen osalta vain sellaisten yhteistyökumppaneiden kanssa, jotka noudattavat relevantteja

säännöksiä ja ohjeita sekä yhdessä sovittuja pelisääntöjä. Lisäksi ruoka-apuun luovuttamisen tulee olla myös ympäristön kannalta tarkoituksenmukaista sekä kustannustehokasta. Ei ole tarkoituksenmukaista eikä kustannustehokasta, että hyvin pieniä määriä käyttämättä jääneitä elintarvikkeita noudettaisiin myymälöistä esimerkiksi pakettiautolla.

Kaupan tulee voida edellyttää, että vastaanottava taho on luotettava. Esimerkiksi ruoka-apua vastaanottavan tahon tulee olla Ruokaviraston ylläpitämiin rekistereihin merkitty ruoka-aputoimija, joka muiltakin osin noudattaa Ruokaviraston ohjeita. Tämä on myös PTY:n jäsenyrityksilleen tekemän ohjeistuksen mukaista (linkki). Ei olisi kohtuullista, että käyttämättömiä elintarvikkeita veloitettaisiin luovuttamaan esimerkiksi yksityishenkilöille, jotka käyttäisivät ne itse, omissa perheessään tai muussa pienessä piirissä. Kauppa ei voi ottaa hävikin hallinnan kumppaneikseen suoraan yksityishenkilöitä, vaan välissä tulee olla esimerkiksi järjestäytynyt ruoka-aputoimija. Yrityksille ei tulisi muodostua veloitetta luovuttaa käyttämättömiä elintarvikkeita yksityishenkilöille, urheiluseuroille tai muille mahdollisille tahoille, jotka lupaavat käyttää elintarvikkeet ihmisravinnoksi, mutta eivät ole toiminnassaan ammattimaisesti elintarvikkeiden kanssa tekemissä. Tämä sekoittaisi myymälöiden normaalia toimintaa ja olisi siten erittäin kallista ja henkilökuntaa kuormittavaa.

Kaupoilla on ruokahävikin vähentämiseen tähtäävää yhteistyötä myös muiden tahojen kuin ruoka-aputoimijoiden kanssa. Hävikkiuhan alla olevia hedelmiä luovutetaan esimerkiksi ravintoloissa ja kaupoissa myytävien smoothieiden raaka-aineeksi. Yritykset luovuttavat elintarvikkeita erilaisiin tapahtumiin, kuten kouluja varten järjestettyyn "Hävikki-battleen", jossa oppilaat valmistavat hävikkiuhan alla olevista elintarvikkeista ruoka-annoksia.

Esitämme pykälään tätä koskevaa lisäystä, alla lainausmerkeissä:

Elintarvikelain (297/2021) 5 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettujen elintarvikealan toimijan on luovutettava käyttämättä jääneet elintarvikkeet ensisijaisesti uudelleenjakeluun ihmisravinnoksi, jos se voidaan tehdä elintarviketurvallisuutta vaarantamatta", kustannustehokkaasti ja ympäristön kannalta tarkoituksenmukaisesti. Luovuttava taho voi valita yhteistyökumppaninsa ja elintarviketurvallisuuden varmistamiseksi edellyttää elintarvikkeita vastaanottavilta toimijoilta asianmukaisia sitoumuksia toiminnassa noudatettavista menettelytavoista."

Pykälässä käytetty termi "käyttämättä jääneet elintarvikkeet" on syytä määritellä, jotta on selvää mitä elintarvikkeita luovutusvelvollisuus koskee. Rajanvedon esimerkiksi elintarvikejätteeseen tulisi olla selvä. Kyseessä ei ole käyttämättä jäänyt elintarvike, jos myynnistä poistettu elintarvike toimitetaan edelleen elintarvikkeen raaka-aineeksi.

Lisäyksen johdosta esitämme asetuksen perustelumuistioon seuraavaa lisäystä:

”Käytännössä elintarvikkeita luovuttavilla tahoilla on oikeus valita yhteistyötahonsa ja edellyttää niiltä elintarviketurvallisuuden noudattamista (säännökset ja ohjeet, kuten Ruokaviraston ohjeet ruoka-aputoimijoille) sekä käytännön menettelytapoja (esim. elintarvikkeiden luovuttamisen ajankohta) koskevia sitoumuksia. Lisäksi käyttämättä jääneiden elintarvikkeiden luovuttamisen tulee olla kokonaisharkinnalla tarkoituksenmukaista kustannustehokkuus ja ympäristö huomioiden.”

Kirjanpito jätteistä, siirtoasiakirja ja viranomaiselle toimitettavat tiedot (luku 5)

- Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne ehdotetun jäteasetuksen luvusta 5 ja sen perusteluista.

35 § Elintarvikealan toimijan kirjanpito- ja tiedonantovelvollisuus elintarvikejätteestä

Pykälässä esitetään, että elintarvikejätteestä on mahdollisuuksien mukaan annettava arvio jätteenä käytöstä poistetun syömäkelpoisen elintarvikejätteen määrästä.

PTY toteaa, että päivittäistavarakaupan yritykset eivät voi todellisuudessa antaa kyseistä arviota ja maininta arvion sisällyttämisestä toimijan kirjanpitoon tulisikin PTY:n näkemyksen mukaan poistaa. Lakiesityksessä esitetty kirjaamisvelvollisuus toisi mukanaan vain ylimääräistä työtä ja hallinnollista taakkaa lisäten kustannuksia, mutta ei vaikuttaisi hävikin määrään tai jätteiden vastuulliseen käsittelyyn.

Käytännössä kauppa poistaa hyllyiltään myyntikelvottomia elintarvikkeita säännöllisesti. Joskus niitä voi perustellusti pitää vielä syömäkelpoisina, mutta kyseessä on tulkinta, johon ei ole olemassa selviä kriteereitä. Parasta ennen -päivämäärän jälkeen elintarvike voi olla syömäkelpoinen, mutta kaupan työntekijä ei voi tietää sitä ilman aistinvaraista arviota, joka sekin antaa jokseenkin epävarman tuloksen. Kaupan työntekijöillä ei ole käytännössä mahdollisuutta esimerkiksi maistaa hyllyltä poistettua elintarviketta, eikä työnantaja voi sitä myöskään edellyttää.

Päivittäistavarakaupan hävikistä lähes puolet on hedelmiä ja vihanneksia, joista pieni osa on pintavaurioita, ja suuri osa muuta vanhenemista. Siksi ”syömäkelpoisuutta” on hyvin vaikea määritellä. Myymälät seuraavat jo nykyisin tarkalla tuotekohtaisella tasolla myymättä jääneitä tuotteita eivätkä taloudellisten ja ympäristösyiden takia jätä myymättä yhtään myyntikelpoista tuotetta. Lisäksi myymälöillä on satoja hyväntekeväisyyskumppaneita ympäri Suomen, jotka noutavat omien aikataulujensa mukaisesti myymättä jääneitä tuotteita myymälöistä. Näitä aikatauluja ei tuotteita myynnistä poistettaessa ja kirjattaessa aina välttämättä tiedetä. Kaupat myös myyvät viimeisen myyntiajankohdan lähestyessä syömäkelpoista ruokaa ”punalaputettuna” ja jopa kilpailevat hävikin pienentämisessä.

Päivittäistavarakauppa on vähentänyt ruokahävikkiään määrätietoisesti. PTY on julkaissut alan ruokahävikin tunnusluvun vuodesta 2015 alkaen. Vuotta 2020 koskeva luku kerätään ja julkaistaan

syksyllä yhdessä Luonnonvarakeskuksen kanssa. PTY on asettanut alan ruokahävikin vähentämistavoitteen materiaalitehokkuuden sitoumuksessa: Vuoteen 2021 mennessä ruokahävikin määrää päivittäistavarakaupassa vähennetään vuoteen 2016 verrattuna 13 prosentilla.

Syömäkelpoisen ja syömäkelvottoman elintarvikehävikin erittely ei palvele ruokahävikin vähentämistä päivittäistavarakaupan myymälöissä tai logistiikkatoiminnoissa, joten sitä ei tulisi niiltä edellyttää.

Velvoite toimittaa edellistä kalenterivuotta koskeva yhteenveto helmikuun loppuun mennessä on liian tiukka. Määräaika tulisi ulottaa vähintään maaliskuun loppuun. Valvontaviranomaisen tulisi ohjeistaa raportoinnin toteutuksesta yksiselitteisesti.

Muut asetuksen säännökset

- Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne ehdotetun jäteasetuksen muista säännöksistä ja niiden perusteluista.

-

Valtioneuvoston asetukset ympäristönsuojelusta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta, PCB-laitteistojen käytön rajoittamisesta ja PCB-jätteen käsittelystä annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta sekä viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne ehdotetuista muutoksista ympäristönsuojelusta, PCB-laitteistojen käytön rajoittamisesta ja PCB-jätteen käsittelystä sekä viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annettuihin asetuksiin sekä niiden perusteluista.

-

Valtioneuvoston asetus kaatopaikoista annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne ehdotetuista muutoksista kaatopaikka-asetukseen sekä niiden perusteluista.

-

Valtioneuvoston asetus pakkauksista ja pakkausjätteistä

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne ehdotetusta pakkaus- ja pakkausjäteasetuksesta ja sen perusteluista.

On tärkeää, että ekopisteverkoston kattavuutta ja vastaanottoaikojen määrää tarkastellaan sitä mukaa, kun kiinteistökohtainen keräys laajenee. Tarve vastaanottoaikojen määrälle tulee vähenemään, kun keräys siirtyy jatkossa laajenevaan kiinteistökohtaiseen keräykseen.

Tuottajille tulee jättää mahdollisuus päättää oman harkintansa mukaan alle 500 asukkaan taajamissa sijaitsevien vastaanottoaikojen määrästä ja sijainnista. Näiden alueiden päivittäistavarakaupat ovat tyypillisesti hyvin pieniä ja niiden vaikutusalueen asiakasliikenteestä merkittävä osa suuntautuu toisiin, esimerkiksi kuntakeskuksissa sijaitseviin päivittäistavarakaupan myymälöihin.

Muilta osin viittaamme Suomen Pakkauskierrätys Rinki Oy:n lausuntoon.

Valtioneuvoston asetukset käytöstä poistettujen renkaiden erilliskeräyksestä ja hyödyntämisestä annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta, sähkö- ja elektroniikkalaiteromusta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta, paristoista ja akuista annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta sekä romuajoneuvoista sekä vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta ajoneuvoissa annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne ehdotetuista muutoksista käytöstä poistettujen renkaiden erilliskeräyksestä ja hyödyntämisestä, sähkö- ja elektroniikkalaiteromusta, paristoista ja akuista sekä romuajoneuvoista sekä vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta ajoneuvoissa annettuihin asetuksiin ja niiden perusteluista.

-

Muuta

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne muista mahdollisista jätealan asetuksiin liittyvistä asioista.

-

Nieminen Ilkka
Päivittäistavarakauppa ry